

SLOVENE A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
SLOVÈNE A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
ESLOVENO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)
Mardi 21 mai 2002 (après-midi)
Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Napišite komentar k enemu izmed naslednjih dveh besedil:

1. (a)

CROQUIS

Kavarna. Miza: marmor, mrzel, siv –
življenja otipljiva prispodoba.

V kozarčku konjak; nizko izpod roba;
in lužica tam, kjer se je polil.

5 Prst čopič je in lužica paleta;
lenobno rišem: hišica, drevo,
nad hišo sonce, klopica pred njo
in roža, ki ob roži se razcveta.

10 In še stezica, ki drži od hiše,
in lepa žena, ki med rože leže ...
A vtem natakark vljudno predme seže,
pobere vse in mizico pobriše.

15 In gledam ga, kako svoj pladenj nosi,
kako opleta sem ter tja s prtičem,
in skoraj žalostno za njim zakličem:
»Gospod natakark, še en konjak, prosim!«

J. Menart: *Semafori mladosti* (1965)

- Opredelite temo pesmi.
- Kateri dve podobi sta bistveni za izražanje teme pesmi?
- Kakšen je ritem pesmi in kako se povezuje z razpoloženjem, ki ga vzbuja v bralcu?

1. (b)

Slovenci smo bili sužnji od pamtiveka. Odkar smo se zavedeli svoje narodnosti in obenem svojega suženjstva, se je začela sicer tudi pri nas razvijati literatura in umetnost, a z označeno zamenjavo vlog. In na tej bolezni bolehamo še danes, sicer ne več tako hudo ko takrat, ko je bil vsak naš politik znamenit pesnik in so se vsi pisatelji 5 mešali tudi v politiko, kar je imelo za posledico **diletantizem** na vseh polih, vendar pa smo bolni še vedno tako občutno, da pesnika, ki nam ne nudi takoj porabnih verzov za naše socialne in narodne bolečine, žigosamo s pečatom neokusnega sanjača. Pravi umetnik mora ustvarjati samo iz svoje duše; ta duša je razpoložena tako socialno, realno ali naravnost aktualno, lahko pa tudi daleč oddaljena od vseh dnevnih in občnih 10 vprašanj. Merilo za umetnine obeh bi morali biti samo zakoni lepote. V resnici pa pri zaslužjenem, eksistenčno ogroženem narodu ni tako. Suženj pozna samo onega, ki mu rahlja verige. Težko je biti umetnik v malem, zaslužjenem narodu!

Slovenci smo imeli velike umetnike, a narod smo bili vedno majhen in nesvoboden. In to je bil vzrok, da so hodili oni naši poetje, ki slučajno niso imeli aktualnega daru, 15 zato pa morebiti tem večji individualni talent, po trnovi poti. Oni so trdili svojo, kritika in za njo občinstvo, ali še pogosteje: občinstvo in za njim kritika, pa svojo. To je prvi okusil genij našega naroda Prešeren, ki je bil zato leta in leta pozabljen; to je okušala trojica Levstik-Stritar-Jurčič; dokler je izkušala ob Prešernovem ognju razpihati zubelj svojega čisto umetniškega hrepenenja, je ni dušil samo reakcijski 20 mrak, ampak še bolj lena megla mladoslovenskega filistrstva. Bolje se je godilo naivnemu realizmu osemdesetih let zato, ker je bil aktualen, ker je spoznaval Prešerna poleg sebe, a ne v sebi. V sredi devetdesetih let se je drugič rodil ves Prešeren v dušah naših »modernistov«, ki jim je bil glava Dragotin Kette, stolujoč v simbolični stari cukrarni – mrtvašnici. Cankar se je brez pridržka priznal za njegovega učenca, ko je v 25 *Nini* nedosežno fino opisal ta tragični prepoved čiste umetnosti pri Slovencih:

»Če je zunaj svetel dan, ali če je noč, in če je celica tesna in zaklenjena, ali če se razprostira brez konca od vzhoda do zahoda: srce je v ječi in sanja o svobodnem soncu.«

I. Prijatelj: *Domovina, glej umetnik!* (1921)

- Kako avtor eseja označuje svoj narod?
- Kateri dve področji primerja avtor eseja in kako ju opredeljuje? Presodite aktualnost njegovih misli.
- Kaj postavi kot vrhovni kriterij za kakovost umetnosti? Se z avtorjem strinjate?